

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: a) **P. K.**
bytem X
b) **A. M.**
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 4. 2022, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 1. 4. 2022, č. j. X, *se ruší a věc se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobkyním *se nepřiznává* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Otec žalobkyň, který bohužel loni zemřel, v minulosti dostával příspěvek na péči. Byl středně těžce závislý na pomoci jiné osoby (II. stupeň). Kvůli zhoršení zdravotního stavu požádal v únoru 2018 o zvýšení. Uspěl jen částečně. V období od podání žádosti do října 2019 byl otec žalobkyň podle žalovaného závislý na pomoci jiné osoby stále jen ve II. stupni. Krajský soud již jednou v této věci zrušil rozhodnutí žalovaného. Nevypořádal se totiž s rozporem mezi lékařskými zprávami, které otec žalobkyň žalovanému předložil, a použitým posudkem posudkové komise žalovaného. Žalobkyně nyní namítají, že žalovaný

a posudková komise nenapravili vady, které jim soud tehdy vytkl. Bylo proto třeba posoudit, zda tomu tak opravdu je.

II. Skutkové okolnosti a rozhodnutí správních orgánů

2. Otec žalobkyně v únoru 2018 požádal o změnu výše přiznaného příspěvku na péči z důvodu zhoršení zdravotního stavu. Do té doby byl závislým na pomoci jiné osoby ve II. stupni. Správní orgány shledaly, že je tomu tak i nadále a jeho žádost zamítly.
3. Otec žalobkyně tehdy v řízení předložil zprávu neurologa MUDr. D. H. ze dne 20. 6. 2018 („zpráva MUDr. H.“). K základní životní potřebě *komunikace* MUDr. H. uvedl, že je tento úkon „těžce narušen přítomnou poruchou paměti, neudrží informaci, neudrží témata hovorů, na vše se opakovaně ptá, poznámkový aparát nepomáhá, nutný dohled pečovatele nad všemi aktivitami“ (krajský soud v citaci opravil překlepy). K základní životní potřebě *osobních aktivit* dodává, že otec žalobkyně „nezvládá zapojení do žádných aktivit odpovídajících věku, nezvládá starat se o své finanční ani úřední záležitosti, nezvládá obsluhu domácích spotřebičů“. Tato zpráva také zmiňuje výsledek testu kognitivních funkcí („MMSE“) ve výši 19 bodů.
4. Další zprávou, kterou otec žalobkyně v řízení předložil, byla zpráva neuroložky MUDr. K. S. ze dne 4. 4. 2019 („první zpráva MUDr. S.“). Ta hovoří o Alzheimerově nemoci se středně těžkou demencí. K životním potřebám *komunikace* a *osobních aktivit* uvádí to samé, co zpráva MUDr. H. Včetně údaje MMSE. MUDr. S. doporučila zvýšit příspěvek na péči, protože nemoc otce žalobkyně měla zhoršující se charakter. Byl podle ní závislý na druhé osobě, která na něj musí 24 hodin dohlížet a nutně jej všude doprovázet. Zpráva popisuje desorientaci v čase i narušení všech každodenních aktivit. Další předložená zpráva od MUDr. S. ze dne 17. 10. 2019 („druhá zpráva MUDr. S.“) popisuje Alzheimerovu nemoc se středně těžkou demencí a MMSE 14. Je u něj nutný dohled 24 hodin denně. Zpráva zmiňuje znovu opakovanou dokumentaci závislosti ve všech běžných denních činnostech. Dodává poté, že po pádu na hlavu se jeho stav zhoršil kvůli intracerebrálnímu hematomu.
5. Po zrušení rozhodnutí žalovaného v přezkumném řízení ministryní práce a sociálních věcí posudková komise žalovaného znovu hodnotila zdravotní stav otce žalobkyně. Dne 14. 7. 2020 vydala v dané věci svůj posudek („posudek posudkové komise“). V něm došla k závěru, že otec žalobkyně byl od 8. 2. 2018 do 16. 10. 2019 závislý na pomoci jiné osoby ve II. stupni. A od 17. 10. 2019 je závislým ve IV. stupni (úplná závislost). Žalovaný poté svým rozhodnutím ze dne 4. 8. 2020 rozhodl na základě posudku posudkové komise tak, že výrokem I. za období od 1. 2. 2018 do 30. 9. 2019 („rozhodné období“) ponechal příspěvek na péči v původní výši. Zbýlými dvěma výroky ho pro pozdější období zvýšil („první napadené rozhodnutí žalovaného“). Otec žalobkyně toto rozhodnutí napadl žalobou.
6. Dne 4. 8. 2021 otec žalobkyně zemřel.
7. Krajský soud rozsudkem ze dne 20. 10. 2021, č. j. X („první rozsudek krajského soudu“) zrušil výrok I. prvního napadeného rozhodnutí žalovaného. Posudek posudkové komise podle něj neobsahoval náležité zdůvodnění, proč otec žalobkyně zvládal základní životní potřeby *komunikace* a *osobní aktivity*. Nevypořádal se také s rozpory mezi zprávou MUDr.

H. a první zprávou MUDr. S. na jedné straně a posudkem posudkové komise na straně druhé. Krajský soud proto žalovanému uložil, aby si vyžádal od posudkové komise *doplnění posudku*, které tyto rozpory vyjasní (viz níže).

8. Do nového řízení po zrušení prvního napadeného rozhodnutí žalovaného vstoupily žalobkyně coby osoby, které o svého otce v rozhodném období pečovaly.
9. Žalovaný požádal posudkovou komisi o doplňující posudek, který posudková komise vyhotovila dne 25. 1. 2022 („doplňující posudek“). Ve skutkovém shrnutí na str. 5 doplňující posudek uvádí, že k 8. 2. 2018 šlo u otce žalobkyně o lehkou demenci. Odkazuje na neurologický nález ze dne 16. 1. 2018, který jeho stav hodnotil jako lehké postižení a mírnou kognitivní poruchu. Ve stejném smyslu se vyjádřil i praktický lékař dne 19. 2. 2018. Pak doplňující posudek uznává zhoršení stavu od října 2019 na základě druhé zprávy MUDr. S. V jeho části nazvané „k odvolání k doplňku“ na str. 6 posudková komise uvádí, že nezpochybňuje odborné nálezy, ze kterých vycházela spolu s přímým vyšetřením otce žalobkyně při jednání. Dodala, že klasifikace demence podle MMSE je zkouškou k rychlému a orientačnímu zhodnocení kognitivních funkcí. Jde o základní orientační metodu. Podle výsledků vyšetření je lehkou demencí 18-27 bodů, středně těžkou 6-17 bodů a těžkou méně než 6 bodů.
10. Posudková komise také popisuje, jak probíhalo osobní vyšetření otce žalobkyně dne 14. 7. 2020. Byl lucidní a vlastní osobou se orientoval správně. Orientace časem, místem a situací chyběla. Slovní kontakt byl na velmi jednoduché úrovni. Odpovídal v krátkých větách. Odpovědi neodpovídaly dotazům. Byl v psychomotorickém útlumu se zpomaleným myšlením. Chyběly spontánní projevy. Stav odpovídal středně těžké demenci pravděpodobně Alzheimerova typu.
11. Posudková komise poté uvedla, že k prokazatelnému zhoršení demence došlo podle neurologického vyšetření ze dne 17. 10. 2019. K datu 8. 2. 2018 se ale jednalo o lehkou demenci. Otec žalobkyně komunikoval, dovedl se zapojit přiměřeně věku a podle místních možností do obvyklých aktivit pro daný věk. Byl v kontaktu s rodinou. Sice nikam nechodil, ale podle praktického lékaře se orientoval místem a osobou. Chování narušoval neklid. Komunikace, řeč, čtení a psaní byly přiměřené. Paměť přiměřená. Intelekt normální. Stoj a chůze samostatně. Dokázal tedy navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami. Osobní záležitosti vyřizovala rodina, nejednalo se ale o každodenní aktivity. Za posudkově významné se podle posudkové komise považují jen obvyklé každodenní aktivity v porovnání s běžnou populací téhož věku. Při tomto stupni demence měl duševní schopnosti sebeobsluhy a soběstačnosti částečně zachovalé. Nezvládal některé složitější aktivity, jednodušší dokázal vykonat sám či s lehčí dopomocí druhé osoby. Některé aktivity vykonával složitěji či déle než zdravá osoba téhož věku, ale ve výsledku je zvládnul. Ve složitějších aktivitách vykonávaných pouze občas dopomocí druhé osoby odpovídala akceptovatelnému standardu. V provádění namítaných životních potřeb otci žalobkyně podle posudkové komise nebránilo těžké duševní, smyslové ani motorické postižení.
12. Zvládání sporných základních životních potřeb posudková komise hodnotila s použitím facilitátorů. Funkční omezení nedosahovalo stupně těžké nebo úplné poruchy. Posudková komise opět uvádí, že respektuje názor neurologa, který se vyjadřuje k nutnosti zvýšit

příspěvek na péči. Kompetentní je v této věci ale jen posudková komise se speciální způsobilostí pro posudkové lékařství. Posudková komise považovala zjištěný zdravotní stav otce žalobkyně za objektivizovaný a neměla o něm pochybnosti. Vycházela z objektivních nálezů odborných lékařů a z přímého vyšetření otce žalobkyně při jednání.

13. Posudková komise poté ještě dne 1. 3. 2022 vydala doplnění doplňujícího posudku, které se zaměřuje na životní potřebu *výkonu fyziologické potřeby* v rozhodném období. Finálně pak dospěla k závěru, že v rozhodném období byl otec žalobkyně osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve II. stupni. Nebyl schopen zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby [písm. b, d, e, f, h, j] (sic!). Neprokázala se ani potřeba každodenní pomoci, dohledu nebo péči při zvládání sedmi a více základních životních potřeb.
14. Žalovaný rozhodnutím ze dne 1. 4. 2022, č. j. X („rozhodnutí žalovaného“), rozhodl, že otci žalobkyně náležel v rozhodném době příspěvek na péči v původní výši 4.400 Kč, tj. ve výši odpovídající II. stupni závislosti na pomoci jiné osoby. Zdůraznil, že za neschopnost zvládat základní životní potřeby se považuje úplná porucha nebo těžká porucha, nikoliv jakákoliv porucha funkčních schopností. V přímé reakci na závazný právní názor prvního rozsudku krajského soudu uvedl, že zprávu MUDr. H. i MUDr. S. posudková komise prostudovala a zhodnotila spolu s další zdravotní dokumentací. Ale připomněl, že doporučení ošetřujících lékařů nejsou pro posudkové lékaře nikterak závazné. Podle platné legislativy spadá posouzení zdravotního stavu a z toho vyplývajících sociálních dávek výhradně do působnosti lékařské posudkové služby. Posudková komise názory odborníků plně respektuje z hlediska odborného nálezu a nezpochybňuje je. Jde však jen o podklad pro vydání posudku o zdravotním stavu.
15. Žalovaný pak také zdůraznil, že klasifikace demence podle MMSE je zkouškou k rychlému a orientačnímu zhodnocení kognitivních funkcí. MMSE je tedy nutné považovat za základní orientační metodu. Ze zpráv MUDr. H. (MMSE 19 bodů), první zprávy MUDr. S. (MMSE 19 bodů) a druhé zprávy MUDr. S. (MMSE 14 bodů) plyne, že v rozhodném období šlo podle dané klasifikace o lehkou demenci. Posudková komise v rozhodném období posoudila základní životní potřeby *komunikace* a *osobní aktivity* za zvládané. Žalovaný pak prakticky doslovně zopakoval zhodnocení zdravotního stavu otce žalobkyně v doplňujícím posudku (viz bod 10 výše). Mezi podklady podle žalovaného již nebyly rozpory. Posudkový závěr považoval za náležitě zdůvodněný, úplný a přesvědčivý. Posudková komise se v něm podle jeho názoru vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi.

III. Obsah žaloby

16. Žalobkyně namítají, že v rozhodnutí žalovaného stále postrádají vyjádření ke zdravotnímu stavu jejich otce s ohledem na obsah lékařských zpráv MUDr. H. a MUDr. S. V doplňujícím posudku chybí vypořádání se s jejich závěrem, že otec žalobkyně nezvládal *osobní aktivity* a *komunikaci*. Žalovaný ve svém rozhodnutí odkazuje na zdravotní dokumentaci a prokazuje časový postup jeho nemoci lékařskou zprávou z neurologického vyšetření ze dne 16. 1. 2018, která však neobsahuje údaje o schopnosti zvládat tyto základní životní potřeby, a nelze z ní vyvodit žádný skutkový závěr. Následně vychází z lékařské zprávy praktického lékaře ze dne 19. 2. 2018. A poté ze druhé lékařské zprávy MUDr. S.

Nevzal však v úvahu neurologické vyšetření konaná v mezidobí, jak je popisuje zpráva MUDr. H. a první zpráva MUDr. S.

17. Doplnující posudek nejednoznačně popisuje stav otce žalobkyň v rozhodném období. Uvádí, že dokázal některé základní životní potřeby zvládnout a složitější aktivity zvládal s dopomocí druhé osoby. Nerozvádí, co se rozumí „některými základními životními potřebami“ a co „složitějšími aktivitami.“ Pouze opakuje závěry, ke kterým již došel posudek posudkové komise a první napadené rozhodnutí žalovaného, aniž by se vypořádal s požadavky, které žalovanému uložil první rozsudek krajského soudu. Na lékařské zprávy MUDr. H. a MUDr. S. reaguje jen tím, že se podle bodové klasifikace jednalo o lehkou demenci a že tedy otec žalobkyň byl schopen sporné životní potřeby zvládnout.
18. Žalovaný nerespektuje první rozsudek krajského soudu, pokud řádně neodůvodnil rozpor mezi skutečnostmi v posudku posudkové komise a v lékařských zprávách, které prokazovaly, že otec žalobkyň nezvládal osm základních životních potřeb. Druhá zpráva MUDr. S. dokumentuje zhoršení stavu, protože otec žalobkyň již podle ní *nezvládal výkon fyziologické potřeby*. Stupeň závislosti se od té doby zvýšil na IV. stupeň. Rozdíly mezi výsledky těchto dvou lékařů a lékařů posudkových komisí je třeba odůvodnit tak, aby bylo jednoznačně zřejmé, proč žalovaný neuznal potřeby *komunikace* a *osobní aktivity*. To se nestalo. Žalovaný pouze odkázal na klasifikační tabulku MMSE.

IV. Vyjádření žalovaného

19. Podle žalovaného posudková komise v doplňujícím posudku odůvodnila, proč ve světle dostupné lékařské dokumentace a vlastního vyšetření otce žalobkyň považuje sporné potřeby za zvládané.

IV. Posouzení věci krajským soudem

20. Žaloba je důvodná.
21. Hlavní otázkou, kterou je třeba posoudit (a z tohoto posouzení pak vyvodit důsledky pro celou tuto věc), je otázka tzv. kasační závaznosti prvního rozsudku krajského soudu. Na základě § 78 odst. 5 soudního řádu správního totiž *správní orgán v dalším řízení po zrušení jeho rozhodnutí váže právní názor, který soud ve zrušujícím rozsudku vyslovil*.
22. Nerespektování právního názoru soudu je samo o sobě důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí pro nezákonnost (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2004, č. j. 5 A 110/2002-25, č. 442/2005 Sb. NSS). Správní orgán musí při novém rozhodování po zrušení původního rozhodnutí své rozhodnutí odůvodnit ve světle právního názoru, který soud vyslovil jako důvod zrušení jeho předchozího rozhodnutí. Nestačí tedy jen na rozhodnutí správního soudu odkázat, aniž by správní orgán rozhodovací důvody soudu ve svém rozhodnutí skutečně aplikoval a v odůvodnění to řádně vysvětlil.
23. Je potřeba jednoznačně vyjasnit, že *v této věci již jde pouze o otázku, zda otec žalobkyň v rozhodném období zvládal základní životní potřeby komunikace a osobní aktivity*. Jinými slovy jde o to, zda žalovaný dostatečně a přesvědčivě odůvodnil své závěry o jejich zvládnutí. Krajský soud ve svém prvním rozsudku uznal názor posudkové komise a žalovaného, že otec žalobkyň v rozhodném období zvládal základní životní potřebu *výkon*

fyziologické potřeby. Tento právní názor váže i samotný soud. Uvedené potřebě se tedy již krajský soud nebude věnovat a zaměří se jen na potřeby *komunikace* a *osobní aktivity*.

24. Krajský soud v prvním rozsudku posudkové komisi konkrétněji vytýkal, že k oběma relevantním základním životním potřebám jen velmi stroze shrnula obsah zprávy MUDr. H. a první zprávy MUDr. S. A došla k obecnému, blíže nerozvedenému závěru, že funkční omezení základních životních potřeb nedosahovalo těžké nebo úplné poruchy, která by bránila schopnosti otce žalobkyň je zvládat. Podle posudkové komise, která zohlednila použití facilitátorů, otec žalobkyň zvládal blíže nespecifikované „ostatní“ životní potřeby v přijatelném standardu.
25. K základní životní potřebě *komunikace* pak posudku posudkové komise vytýkal, že v něm posudková komise dala bokem většinu aktivit, které hrají pro zvládnutí této potřeby roli podle vyhlášky č. 505/2006 Sb. („vyhláška“). Zdůrazňoval, že schopnost komunikovat nezávisí jen na schopnosti mluvit. Zpráva MUDr. H. i zpráva MUDr. S. hovoří o poruše paměti, kvůli které otec žalobkyň neudržel informaci a téma. To mu podle soudu bránilo, aby se dorozuměl s jinými osobami a chápal obsah přijímaných a sdělovaných zpráv. Posudková komise přitom podle soudu nevysvětlila, proč tyto zprávy dochází k mylným závěrům. Proto soud vytkl posudkové komisi i žalovanému obecné a šablonovité sdělení, které by se dalo použít v každé věci nezávisle na jejich okolnostech, že omezení otce žalobkyň nedosahuje těžké nebo úplné poruchy. Soud přiznal, že se reálně nedozvěděl, proč ve skutečnosti komunikaci zvládá, nebo odkud to posudková komise dovodila. Konstatování žalovaného, že tito lékaři nemohou závazně posuzovat závislost otce žalobkyň, bez bližšího rozvedení toho, v čem se tedy daní lékaři pletou, nemohlo obstát.
26. K základní životní potřebě *osobních aktivit* se poté krajskému soudu nezamlouvalo, že podle dvou relevantních lékařských zpráv otec žalobkyň nezvládal prakticky žádnou z aktivit předvídaných pro tuto potřebu, na což posudková komise zareagovala nesrozumitelnou argumentací. Jen konstatovala schopnost zapojit se do obvyklých aktivit pro daný věk, plánovat a uspořádat si svůj čas, či navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami. A dodala, že se vyřizováním vlastních záležitostí rozumí věcné zvládnutí vyřizování záležitostí, které souvisí se sociálním životem posuzované osoby ve vztahu k jejímu věku. Nehraje podle ní roli mobilita, ale zda otec žalobkyň svým záležitostem rozumí, umí je vyhodnotit a řešit je na příslušném místě, přičemž se hodnotí pouze každodenní aktivity. Krajský soud proto zdůraznil, že mu podklady ve spisu – a hlavně posudek posudkové komise – neumožnily v potřebné míře přezkoumat, zda tedy otec žalobkyň základní životní potřebu *osobních aktivit* zvládá či nikoliv.
27. Zapochyboval i o závěru posudku posudkové komise, že z lékařských nálezů neplyne posudkově významné postižení mentálních a kognitivních schopností. Pokud měl žalobce trpící Alzheimerovou nemocí MMSE ve výši 19 či 20 bodů, což podle dvou dotčených lékařských zpráv znamenalo lehkou či středně těžkou demenci, resp. rovnou středně těžkou demenci, pak bylo nutné vysvětlit, proč to vše podle posudkové komise nemá posudkový význam.
28. Žalovanému následně krajský soud vytkl, že rozpory mezi zprávami MUDr. H. a MUDr. S. vůbec neidentifikoval a nevyžádal si *doplnění posudku*, které tyto rozpory

vyjasní. Kritizoval, že namísto toho ve svém rozhodnutí prakticky slovo od slova kopíroval třetí posudek včetně jeho vad. Jeho úvahy se pohybovaly pouze v obecné rovině bez vztahu ke konkrétním skutkovým okolnostem případu. Proto mu krajský soud uložil, aby si vyžádal doplnění posudku za účelem odstranění rozporů mezi dvěma uvedenými zprávami a třetím posudkem ve vztahu ke zvládání životních potřeb *komunikace* a *osobní aktivity* před říjnem 2019.

29. Žalovaný si vyžádal doplňující posudek. Posudková komise ovšem znovu nesplnila svůj úkol.
30. Je skutečně nezbytné, aby odůvodnění, zda otec žalobkyň v rozhodném období zvládal sporné základní životní potřeby, odráželo kritéria jejich zvládání ve vyhlášce. Za schopnost zvládat základní životní potřebu *komunikace* se podle písm. c) přílohy č. 1 k vyhlášce považuje stav, ve kterém osoba zvládne:
 1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení,
 2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv,
 3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu,
 4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům,
 5. používat běžné komunikační prostředky.
31. A zvládání životní potřeby *osobních aktivit* podle písm. i) přílohy č. 1 k vyhlášce vymezují dovednosti:
 1. navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami,
 2. plánovat a uspořádat osobní aktivity,
 3. styku se společenským prostředím,
 4. stanovit si a dodržet denní program,
 5. vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti.
32. Je třeba také připomenout § 2a vyhlášky, podle kterého platí, že pokud člověk kvůli dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu *nezvládá alespoň jednu z aktivit*, kterou je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezuje příloha č. 1 k vyhlášce, *pak to znamená, že nezvládá danou základní životní potřebu* bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Ustanovení § 1 odst. 4 vyhlášky dodává, že se za neschopnost zvládat základní životní potřebu považuje stav, ve kterém porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké. To znamená, že i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí člověka a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Tím se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.

33. Posudková komise by měla svůj závěr o (ne)zvládnání základních životních potřeb vždy vysvětlit s oporou v těchto ustanoveních. Nepostačuje přitom argumentovat kruhem, že člověk zvládá základní životní potřebu v přijatelném standardu, pokud ji zvládá v přijatelném standardu. Zdůvodnění posudkové komise se musí přehledně opírat o konkrétní skutkové okolnosti dovozované ze specifikovaných podkladů.
34. Posouzení posudkové komise, zda otec žalobkyň zvládal výše uvedených deset aktivit spadajících pod základní životní potřeby, je v tomto směru bohužel znovu neuspokojivé. Smršťuje se vlastně do jednoho odstavce, který poté žalovaný opsal do svého rozhodnutí (viz bod 10 výše). Posudková komise však musí jít mnohem hlouběji. A přehledně se zaměřit na každou z uvedených desíti aktivit.
35. Krajský soud například neví, co přesně se tedy týká první aktivity v rámci základní životní potřeby *komunikace*. Měl by se v posudku dočíst, proč se otec žalobkyň zvládal vyjadřovat srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení. Posudková komise jen píše, že komunikoval. Zřejmě se této aktivity týkají slova, že komunikace, řeč, čtení a psaní byly přiměřené. To ale nestačí. O úrovni jeho komunikace by zde posudková komise měla napsat mnohem více, aby se dalo posoudit, jaká tedy v rozhodné době byla.
36. Komunikoval otec žalobkyň srozumitelně? Dorozuměl se s jinými? Měl běžnou slovní zásobu odpovídající věku a sociálnímu postavení? Na to vše podle krajského soudu posudková komise neodpovídá. Její detailněji nepodložený závěr o přiměřenosti komunikace je nicneříkající. Podobně lze navázat u dalších čtyř aktivit, ke kterým se v odůvodnění doplňujícího posudku krajský soud nedovídá nic více. Posudková komise v potřebné míře konkrétnosti nerozebírá schopnost otce žalobkyň chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům či používat běžné komunikační prostředky. Jednoduchou, lidsky srozumitelnou a skutkově specificky podloženou odpověď přitom měla posudková komise poskytnout.
37. Doplňující posudek je proto v očích krajského soudu stále nepřezkoumatelný a nesplňuje předpoklady, které na něj je třeba klást (viz body 19-21 prvního rozsudku krajského soudu). Krajský soud nadále spatřuje rozpor v jeho povšechném zkratkovitém závěru o přiměřenosti komunikace (doplněný o stejným slovem popsáný závěr o paměti a intelektu) a zprávou MUDr. H. spolu s první zprávou MUDr. S. Je třeba zopakovat jejich odborné stanovisko o *těžkém narušení* potřeby *komunikace* kvůli poruše paměti a neschopnosti udržet informaci či téma hovorů, v čemž nepomáhá ani poznámkový aparát a vyžaduje si to nutný dohled pečovatele nad všemi aktivitami. Tento rozpor nestačí vypořádat argumentem, že „do posudkového hodnocení nemají odborní lékaři co mluvit.“ Krajský soud naopak od doplňujícího posudku očekával věcné vypořádání se s těmito zprávami. Je třeba se na ně zaměřit skutkově a medicínsky. A pokud posudková komise trvá na svém závěru o zvládnání této potřeby, pak musí adresně říci, proč otec žalobkyň podle ní v rozhodném období udržel informaci či téma hovorů.
38. O moc chytřejší krajský soud stále není ani ve vztahu k základní životní potřebě *osobních aktivit*. K nim posudková komise uvedla, že se otec žalobkyň dovedl zapojit přiměřeně věku a podle místních možností do obvyklých aktivit pro daný věk. Byl v kontaktu

s rodinou. Sice nikam nechodil, ale podle praktického lékaře se orientoval místem a osobou. Chování narušoval neklid. Paměť přiměřená. Intelekt normální. Stoj a chůze samostatně. Dokázal tedy navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami. Osobní záležitosti vyřizovala rodina, nejednalo se ale o každodenní aktivity. Za posudkově významné se totiž považují jen obvyklé každodenní aktivity v porovnání s běžnou populací téhož věku. Při tomto stupni demence měl duševní schopnosti sebeobsluhy a soběstačnosti částečně zachovalé.

39. Posudková komise tedy nejprve vlastně jen trochu jinými slovy přepsala pátou aktivitu spadající do této základní životní potřeby. Její zvládání tím reálně neodůvodnila. Pokud pak uvádí, že otec žalobkyň byl v kontaktu s rodinou, asi tím chtěla říci, že navazuje kontakty a vztahy s jinými osobami. Byť vyhláška neomezuje tuto aktivitu jen na rodinu, dejme tomu. Jestliže ale následně uznává, že otec žalobkyň nikam nechodil (a orientoval se místem a osobou), pak se musí krajský soud ptát, zda tedy byl schopen styku se společenským prostředím, což je třetí aktivita spadající pod tuto základní životní potřebu? Odpověď na otázku zvládání této aktivity v posudku nevidí. Bohužel pak příliš nerozumí, jak schopnost navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami souvisí s tím, že otec žalobkyň zvládal stoj a chůzi samostatně, že měl normální intelekt, přiměřenou paměť, jeho chování narušoval neklid a orientoval se místem a osobou, čímž – zdá se – posudková komise odůvodňovala zvládání první aktivity spadající do této základní životní potřeby. Některé z těchto schopností by přitom měly mít relevanci spíše při posuzování jiných životních potřeb – tak např. stoj a chůze se posuzuje v rámci *mobility* a orientace místem a osobou zase v rámci *orientace*. Jejich relevanci právě pro *osobní aktivity* posudková komise nijak nevysvětluje.
40. Nejasnost svých závěrů nemohly zachránit obecné argumenty, že osobní záležitosti (které?) zajišťovala rodina, přičemž nešlo o každodenní aktivity a že měl otec žalobkyň duševní schopnosti sebeobsluhy a soběstačnosti částečně zachovalé. Je zde opět třeba připomenout slova lékařských zpráv MUDr. H. a MUDr. S., podle nichž nezvládal zapojení do žádných aktivit odpovídajících věku, ani se starat se o své finanční ani úřední záležitosti apod. První zpráva MUDr. S. dodává, že otec žalobkyň byl závislý na druhé osobě, která na něj musí 24 hodin dohlížet a nutně jej všude doprovázet. Hovoří také o narušení všech každodenních aktivit. V reakci na to nestačí, pokud posudková komise konstatuje opak. Krajský soud znovu zdůrazňuje, že posudková komise musí být přesvědčivá po věcné stránce. Přehledně tedy na jednom místě musí vysvětlit a o skutkové okolnosti věci opřít – pokud setrvá na závěru o zvládání základní životní potřeby osobních aktivit – proč se MUDr. H. a MUDr. S. pletou a z čeho konkrétně naopak plyne, že otec žalobkyň jednotlivé činnosti v rámci potřeby *osobní aktivity* zvládá v přijatelném standardu.
41. O tom krajský soud nemohla přesvědčit ani obecná tvrzení posudkové komise, nedoprovazená bližší věcnou argumentací, že otec žalobkyň nezvládal jen některé složitější aktivity (které?), jednodušší (které?) dokázal vykonat sám či s lehčí dopomocí druhé osoby (zde by se hodil konkrétní příklad); že některé aktivity základních životních potřeb (které?) vykonával složitěji či déle než zdravá osoba téhož věku, ale ve výsledku je byl schopen zvládnout (opět by bylo vhodné uvést příklad); a že ve složitějších aktivitách vykonávaných pouze občas (kterých?) dopomoc druhé osoby odpovídala

akceptovatelnému standardu (příklad?), přičemž v provádění namítaných životních potřeb otci žalobkyně nebránilo těžké duševní, smyslové ani motorické postižení.

42. Posudková komise pak reaguje na zprávu MUDr. H. a první zprávu MUDr. S. prakticky jen v jednom směru – vysvětluje, že klasifikace podle MMSE je jen zkouškou k rychlému a orientačnímu zhodnocení kognitivních funkcí, které je nutné považovat za základní orientační metodu. Jakoby tedy zpochybňovala, že se o ni lze opírat. Přitom sama poté odkazuje na hodnoty zjištěné oběma lékaři a dovozuje z nich, že otec žalobkyně měl jen lehkou demenci. To může být pravdou. Jen to ovšem v úplnosti nevypořádává dříve vnímané rozpory mezi těmito zprávami a posouzením zdravotního stavu posudkovou komisí. *Sama skutečnost, že demence otce žalobkyně byla podle klasifikace MMSE v rozhodném období lehkou, neznamená, že zvládal všech deset aktivit spadajících pod základní životní potřeby komunikace a osobních aktivit.* Co přesně posudková komise v tomto směru nezdůvodnila, jak měla, krajský soud vysvětlil výše.
43. Posudková komise by si také měla objasnit, zda podklady, na které odkazuje, opravdu dávají skutkovou oporu pro její stanoviska. V doplňujícím posudku odkazuje na a neurologický nález ze dne 16. 1. 2018, který stav otce žalobkyně hodnotil jako lehké postižení a mírnou kognitivní poruchu. Ve stejném smyslu se měl vyjádřit i praktický lékař dne 19. 2. 2018. Doplňující posudek nejprve z lednové zprávy dovozuje pravděpodobnou Alzheimerovou nemoc a počínající demenci (MMSE 24) spolu s mírnou kognitivní poruchou. A z únorové zprávy pak zmiňuje neklid, přiměřenou komunikaci, řeč, čtení a psaní včetně přiměřené paměti, intelekt v normě a samostatnost stoje i chůze. Jak již plyne z výše uvedeného a jak správně namítají žalobkyně, tyto velmi obecné a zkratkovité skutečnosti se nezdají být dostatečným podkladem pro zjištění, zda otec žalobkyně zvládal každou z desíti aktivit, jež vyhláška pro základní životní potřeby *komunikace a osobní aktivity* vymezuje.
44. V neposlední řadě pak po pravdě krajskému soudu není zřejmé, co přesně posudková komise dovodila z vyšetření otce žalobkyně při svém jednání dne 14. 7. 2020 pro jeho zdravotní stav v rozhodném období. Z tohoto vyšetření, které proběhlo po rozhodném období, již plynula jeho závislost na pomoci jiné osoby ve IV. stupni, tedy o mnoho závažnější zdravotní situace (viz bod 10 výše). Jakou roli měla zjištění posudkové komise plynoucí z daného vyšetření pro rozhodné období, ve kterém byl podle posudkové komise otec žalobkyně závislý na pomoci jiné osoby o dva stupně níže, se krajský soud z doplňujícího posudku nedovídá.
45. Lze tedy shrnout, že posudková komise zopakovala chyby, které jí krajský soud ve svém prvním rozsudku vyčetl. A žalovaný na to navázal, protože do svého rozsudku doplňující posudek prakticky doslovně přepsal, aby rozhodl na jeho základě. Oba to budou muset v novém řízení napravit.
46. Bude tedy třeba vyhotovit *nový doplňující posudek k základním životním potřebám komunikace a osobních aktivit*. Aby krajský soud byl co nejvíce návodný, doporučuje posudkové komisi postup plně odpovídající vyhlášce. Nejlepší bude, pokud posudková komise půjde *aktivitu po aktivitě* v písm. c) a i) vyhlášky. A ke každé z nich přehledně napíše, zda ji podle ní otec žalobkyně v rozhodné době zvládal. Bude to muset po věcné

stránce vždy srozumitelně podložit odkazem na konkrétní podklady ze spisového materiálu.

47. A pokud dojde k závěru o jejich zvládnutí, bude potřeba, aby tentokrát již opravdu věcně s odkazem na konkrétní podklady – nikoliv jen formální zmínkou, že to odborným lékařům na rozdíl od těch posudkových nepřísluší – vysvětlila, proč se tedy MUDr. H. a MUDr. S. pletou, pokud konstatují, že *komunikaci* otce žalobkyň narušila porucha paměti, kvůli níž neudrží informaci a neudrží témata hovorů, na vše se opakovaně ptá, přičemž poznámkový aparát nepomáhá a je nutný dohled pečovatele nad všemi aktivitami. Respektive proč u potřeby *osobních aktivit* nemají pravdu, že otec žalobkyň nezvládá zapojení do žádných aktivit odpovídajících věku, nezvládá starat se o své finanční ani úřední záležitosti a nezvládá obsluhu domácích spotřebičů. A proč neobstojí odborný názor MUDr. S., že byl otec žalobkyň závislý na druhé osobě, která na něj musí 24 hodin dohlížet a nutně jej všude doprovázet. Nepodaří-li se to posudkové komisi, nezbude jí, než zaujmout opačný závěr o nezvládnutí těchto potřeb otcem žalobkyň v rozhodném období.

V. Závěr a náklady řízení

48. Žalovaný tedy nerespektoval závazný právní názor plynoucí z prvního rozsudku krajského soudu, který ho ovšem pro další řízení vázal (§ 78 odst. 5 soudního řádu správního). Nadále tak platí, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ pro své rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění. Krajský soud proto musel rozhodnutí žalovaného znovu zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení. V ní ho váže právní názor krajského soudu.
49. Žalobkyně sice měly ve věci úspěch, ale žádné náklady nevyčísly. Proto jim je krajský soud nepřiznal. Žalovaný úspěšný nebyl. Právo na náhradu nákladů řízení mu ani nevzniklo.
50. Krajský soud by závěrem rád poznamenal, že podoba rozhodnutí žalovaného obecně není pro jeho adresáty příliš přívětivá. Dlouhý text plný obecných přepisů znění právních přepisů či doslovného kopírování posudků posudkové komise pro ně musí být jen těžko srozumitelný. V té souvislosti žalovanému mohou být cennou pomůckou rady Veřejného ochránce práv, které míří právě na větší srozumitelnost úředních textů, na této stránce: <https://www.ochrance.cz/srozumitelne/>.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Pokud kasační stížnost proti tomuto rozsudku nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 18. ledna 2023

Martin Kopa, v. r.
samosoudce